

Název projektu: *Rozvoj VaV kapacit Slezské univerzity v Opavě*
Registrační číslo projektu: *CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014696*

Příběh opavského zámku – Pracovní list

U příležitosti převodu zámku do zástavní držby opavských stavů v první polovině 16. století došlo k provedení inventarizace všech zámeckých prostor a sepsání seznamu věcí, které se v jednotlivých místnostech zámku a jeho zázemí nachází. Seznam se dochoval do dnešních dnů a je pro nás ojedinělým pramenem umožňujícím nahlédnout do zámeckých komnat. Jedná se o vůbec nejstarší dochovaný popis vybavení zámku. Inventář je dnes uložen v Zemském archivu v Opavě (fond: Hejtmanský úřad knížectví opavsko-krnovského). Byl sepsán v češtině. Nejedná se ale o češtinu, na jakou jsme zvyklí, jakou běžně používáme. Výrazy, které se v seznamu objevují, bychom dnes použili jen stěží. Vedle archaického a pro nás již málo čitelného typu písma nám tato skutečnost ztěžuje pochopení textu.

Na následujících výrazech máte možnost si vyzkoušet, jak dobře byste rozuměli česky hovořícím obyvatelům Opavy v roce sepsání seznamu (1544).

1. Úvodní klauzule inventáře zní přibližně takto:

*„Item léta tisícího pětistého čtyřicátého čtvrtého, v pondělí (v) den Matky Boží početi,
znamenají se svrškové při zámku vopavském.“*

Jak byste v moderním jazyce definovali použitý výraz „svrškové“?

- A) části oděvu
- B) vysoce postavení lidé (např. šlechta, stavy)
- C) předměty, movitosti

2. V zámeckém sklepě a ve zbrojnici

Ve sklepě pod zámkem a v zámecké zbrojnici se nacházela řada zajímavých předmětů. Pokuste se z následujících výrazů určit, k čemu uvedené předměty sloužily.

- soudky se sanytrem –
- švihovnice na kolách –
- moždíře –
- černá hákovnice –
- ručnice –

3. Kam patří?

Dokážete podle označení náradí poznat, do které místnosti zámku patří? Přiřaďte následující výrazy do kovárny (A), kuchyně (B), skladu porybného (C) nebo do maštale (D). Zakroužkujte správné místo uložení!

☐ nábedrně	A	B	C	D
☐ šufan	A	B	C	D
☐ lovecké škorně	A	B	C	D
☐ vidly železné hnojné	A	B	C	D
☐ kosíře (kosieř)	A	B	C	D
☐ šle na valachy	A	B	C	D
☐ struh	A	B	C	D
☐ „kačící tenátka“	A	B	C	D
☐ perlík	A	B	C	D
☐ škoble	A	B	C	D
☐ sekera kladní	A	B	C	D
☐ dršlák (seznam uvádí, že je „nedobří“)	A	B	C	D
☐ průboj	A	B	C	D
☐ rohatina	A	B	C	D
☐ lžíce železná do výhně	A	B	C	D
☐ nevody	A	B	C	D

Malá nápověda: při určování významu staročeských výrazů vám může pomoci webová aplikace Ústavu pro jazyk český AV ČR, tzv. „Vokabulář webový“. Ve slovnících staré češtiny můžete pohodlně hledat online tady: <https://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx> (cit. 15. 1. 2021).

